

Usun, et õppeaasta tuleb edukas

● Kooliaasta alguse intervjuu maakonna Haridusameti juhi ENN KASEMAAGA ●

Tänavu sai Harjumaa juurde vaid ühe kooli. Haridusminister Rein Loik ütles Harjumaa pedagoogide ees kõnel-des, et me peame hakkama senisest palju hoolikamalt raha lugema. Tähendab see nüüd seda, et väikesed maakoolid hakkavad taas ära kaduma?

Alguses oli plaanis lisaks Lohusalu koolile ka Klooga kooli avamine. Aga Keila külanõukogus leiti, et ühel õppeaastal kahe uue kooli avamiseks suutelised ei olda ja seetõttu langes Klooga kooli avamine praegu ära. Kuid sellest mõttest kohapeal täiesti loobutud ei ole.

Selge on ka see, et iga kooli avamine nõuab praegu tohutult rahalisi vahendeid. Ja mida väiksem on kool, seda suuremad on kulutused ühele õpilasele. Ainult sellest rääkida, et haridus on primaarne ja kõik see, mis on vajalik hariduse ülalpidamiseks, on sekundaarne, ei saa. Sest kui ikka materiaalseid vahendeid ei ole, ei saa me ka koole avada.

Ei, see ei tähenda nüüd seda, et taas ainult suuri mammutkole tegema hakkame. Koolid peavad olema optimaalse suurusega. Neis peab olema piisav arv õpilasi ja

piisavalt õpetajaid, et oleks võimalik tööd kvaliteetselt korraldada. Sest väikeste koolide puhul on raskusi juba sellegagi, et kõigile ainetele õpetajaid leida. Meil ju puuduvad praegu täiesti mitmeerialaõpetajad, meil koolitatakse ju seni veel üksnes kindla aine pedagooge. Kui need hakkaksid äkki ka kõiki teisi aineid õpetama, hakkab selle all kannatama õppetöö sisu ja suure kasu lõikamise asemel saame hoopis kahju.

Lapsevanem muidugi sooviks, et kool kodule võimalikult lähedal asuks, kuid tundub, et seda ei rakendata ka mujal maailmas.

Kuidas siis pikki koolisõite kompenseerida kavatakse? Kas koolibussid ikka sõidavad?

Koolibussid enam ei sõida. Kaks kuud on valdadel olnud aega õpilaste transpordiküsimuste lahendamiseks. Ja pole midagi parata — õpilasiinid võtsid maakonnalt liiga suurt raha. Maavalitsusel lihtsalt puuduvad niisugused vahendid, et võtta näiteks buss ja saata see Ardusse, et lapsed Kosele viia. Igal juhul on etem korraldada see vallas ära, kohapealsete liinide arvel. Niipalju kui võimalik, on taotlusi tehtud ka reisijateveo liinide muutmiseks, et neid sa-

muti õpilaste sõiduks kohandada. Uue Lohusalu kooli osas saime transpordimured «Harjumaa Liinide» abiga lahendada.

Juba möödunud õppeaastal läks enamik koole valdade alluvusse. Haridusamet on maavalitsuse juurde siiski alles jäänud. Millised on praegu Haridusameti funktsioonid ja millised ülesanded on täita valdadel hariduse andmise kindlustamiseks?

Põhimõtteliselt on nii, et kõik see, mis on seotud kooli ülalpidamise, kooli finantseerimise ja majandamisega — kooli korrashoidmisega üldse, lisaks koolikohustuse ja selle täitmise kontrolliga — see on valla kompetentsis. Ja nagu meie nimigi ütleb, tegeleb Haridusamet hariduse sisuga, õpetamise ja kasvatustööga. Võib-olla pole isegi õige öelda, et me ise otseselt sellega tegeleme, vaid me püüame selle tegevuse koolides tagada. Nii nagu vald peab tagama materiaalse ja majandusliku aluse, et kool saaks tegeleda, peame meie kaasa aitama sellele, et toimuks õpetajate metoodiline juhendamine, neile kursuste korraldamine ning õppematerjalide muretsemine.

Viimastel aastatel pole Pedagoogiline Ülikool koolidesse andnud enam vajalikul hulgal noori pedagooge. Kuidas

on tänavu? Palju räägitakse tekkivast tööpuudusest, on seda juba tunda ka koolitöös?

Tööpuudusest ei tohiks praegu õpetajate puhul eriti rääkida. Minu arvates on hoopis töötisjad ise muutunud väga pretensioonikaks. Puudu on praegu võõrkeelesõpetajatest. Tööpakkumistele küll reageeritakse, aga kui kuulatakse, et pakume õpetaja kohta, öeldakse sageli — ei, mitte mingil juhul.

Pedagoogiline Ülikool praegu küll õpetajaid ette ei valmistata. Koolitatakse kõrgharidusega inimest, aga mitte õpetajat. Ja paljud neist, kes TPÜ-sse õppima lähevad, ei soovi õpetajaks saada. See on lihtsalt koht, kus kõrgharidus saada. Aga kui kõrgkool tegeleb õpetajate koolitusega, peaks ta oma tegevuse ja juba vastuvõtutingimustega olema seotud koole kaadriga kindlustama. Sest kust me mujalt õpetajaid saame? Jah, on ka EPA-st ja TTÜ-st koolidesse inimesi tulnud ja nad töötavad väga edukalt. Mõningaid selliseid on ju ka vaja, sest miks ei võiks näiteks õpetatud agronoom õpetada bioloogiat, või informaatikat õppinu õpetada sedasama lastele. Imestama panebki, et just see, kes peaks meile kaadri kindlustama, ei tee seda.

Seega pole pedagoogi amet

ikka veel prestiizikas. Kuigi palga üle õpetaja enam vist nuriseda ei saa?

Õpetaja palk on nüüd ikka üle keskmise, maal isegi kaugelt üle teiste töötajate keskmise palga. Nii et seda öelda, et õpetajaid palgaga üldse pole mees peetud, praegu küll ei saa.

Haridusministri esinemisest jäi kõrvu, et ka vene õppekeelega koolide töös planeeritakse mitmeid muudatusi. Kuidas Harjumaa muukeelse õpetusega lood on?

Vene õppekeelega koolide õpilaste arv on meil tunduvat vähenenud. Siiski püüame ka nende koolide tööd ümber korraldada. Siiani on neis õpitud põhiliselt vaid Venemaalt tulnud õpikute alusel ning nende järgi õpitakse ka tänavu, sest meie vabariigis venekeelseid õpikuid ei trükiti. Kuid kuna programmid siinsetele vene koolidele koostatakse siiski Eestis, on neis üsna palju materjale, mis Eestimaad puudutavad (ajaloos, geograafias jm. ainetes). Selles osas püütakse muukeelset või vene õppekeelega kooli muuta. Suund on selline, et inimesed, kes siin õpivad, peavad elama ka kohalikkude elu. Kui muulane on oma tuleviku selle paigaga sidunud, tuleb sinne traditsioone arvestada. See on

(Järg 7. lk.)

Usun, et...

(Algus 4. lk.)

ju paratamatu. Mõttelaad muulaste seas peab muutuma ja kool on üks esimesi kohti, kus see toimuma peab hakkama.

Muidugi peab muukeelne kool säilitama ikka ühe osa sellest, mis puudutab inimese oma rahvust ja rahvuskultuuri. Seda ei hakka ka Eesti kooliprogramm nende tööst välja külitama, sest see oleks ju taas kõigi rahvuste ühenäolisteks kasvatamine. EHA juurde loodigi muukeelse hariduse instituut, kus nende küsimustega tegeldakse.

Muidugi on siin terve rida probleeme ja erinevusi mitmete piirkondade vahel. Näiteks inimese, kes on plaeninud oma elu Eestimaaga siduda, mõtteviis on hoopis teistsugune kui sellel, kes on siin n.-õ. ajutine olija. Ja viimaste puhul ei tasugi võibolla koolides suuri muudatusi planeerida ja piike murda, kui nad ise asjaga kaasa ei taha tulla. Sest miks me püüame vägisi muuta teise riigi kodanikke, kes nagunii varsti koju tagasi lähevad?

Eesti keele õpetajatega vene koolides kiidelda ei saa, vastupidi, neist on suur puudus. Kõigis koolides küll õpetatakse, aga mitte selles mahus, mida programm lubab ja mida oleks võimalik kasutada. Nii et eesti keele õpetaja töötaküll ei jää — tal on ju võimalik ümber kvalifitseeruda eesti keele õpetajaks vene õppekeelega koolis.

Käisite mõne päeva eest mitmes Harjumaa koolis. Kuidas need uueks õppeaastaks valmis on?

Koolid on ikka püüdnud õigeks ajaks töödega valmis saada. Mõnel pool on selles osas tõsiseid raskusi olnud. Näiteks Nissi kool on pidanud oma majast praegu terves ulatuses lasteaeda kolima. Aga palju on tehtud ja usun, et kooli alguseks jõutakse töödega siiski ühete poole.

Äärmäel oli kõik tip-top, lapsed oleksid võinud juba kasvõi samal päeval kooli tul-

la. Ka Ruila kool oli laste vastuvõtuks peaaegu valmis, natuke oli veel pisikoristamisi lõpetada. Padise kool oli ka täiesti kooli ootel, aga tõsine kapitaalremont on Risti koolis. Sealses majas pole veel koolitööd kuidagi võimalik teha. Õppetöö algab mitmes erinevas kohas — lasteaias, kolhoosi kontoris ja teedevalitsemise majas. Nii et sealne õppeaasta algab tõsiste raskustega.

Õppevalmis oli ka Raasiku kool, Kehras oli palju veel tegemata.

Mida siis toob uus kooliaasta? Teie ootused, lootused ja soovid?

Põhikoolidele uue õppekava. See integreerib mitmeid aineid ja peaks andma kõigile võimaluse hoopis iseseisvamaks töö korraldamiseks. Ma arvan, et see peaks õpetaja töö juba uuele tasandile viima.

Õppetöö teeb muidugi raskeks see, kui materjalid, mis lubatud, ei ilmu. Kui trüki-kojad lihtsalt ei tee neid õigeks ajaks valmis ja mõnest asjast hoopis loobuvad, näitab see küll, et bisnes on tükk maad tähtsam kui haridus. Siis on ka raske loota, et haridust riigi tasandil väärtustama hakatakse.

Õpetaja on alati oma tööd teinud, teeb ka sellel aastal, vaatamata kriisidega hirmutamisele. Kriis on hariduses mingil moel kõikidel aegadel olnud — kas siis majanduses või hariduse sisus või koguni mõlemis. Ma usun, et õpetaja saab sellest üle ja tuleb oma tööga toime. Et tal jätkub vastupidavust ja pealehakkamist. Tahaksingi kõikidele pedagoogidele soovida, et nad ei mõtleks ainult sellele, mis on raske ja mida ei saa, vaid sellele, mida me käesoleval ajal praeguste võimaluste ja tingimuste piires teha saame. Sest arvan, et seda on siiski väga palju. Ja kui see kõik tehtud saab, usun, et õppeaasta kujuneb vaatamata raskustele edukaks. Selleks soovin kõigile jõudu!

KULLI KOPPELMAA